

Bảng Tiểu học của tôi đâu?

Cho đến lúc tôi vào Tiểu chủng viện Làng Sông, tôi không biết thật sự làm sao tôi đã được chọn vào tiểu chủng viện. Năm 1955, Tiểu chủng viện Làng Sông được phép hoạt động trở lại với ba lớp: lớp 9, lớp 8, và lớp 7 tương đương với lớp Nhì, Lớp Nhất và lớp Đệ Thất sau này. Theo lời anh Nguyễn Văn Hoan kể lại, muốn được vào trường Làng Sông, tuyển sinh phải học xong lớp nhất. Anh Hoan đi trường năm 1955 cùng với anh Đỗ Truyền, anh Phan Đình Tạc và anh Nguyễn Văn Sanh (BC). Lúc đó anh Hoan có học xong lớp Nhất do Dì Mãng dạy, nhưng không hiểu anh đã lấy bằng tiểu học chưa.

Trường hợp của tôi khá đặc biệt. Lúc nhỏ tôi bị bỏ vào cô nhi viện Domaine de Marie trên Đà Lạt. Ở đó tôi hình như đã học đến lớp quatrième tiểu học Pháp thì phải. Lúc tôi được mẹ đưa về Nha Trang theo học trường Thánh Tâm (trường Bà Xơ Đen), tôi bị cho xuống lớp học vẫn ở lớp Năm tiểu học. Tôi học vẫn ở đó hình như được chừng hai tháng là được lên lại lớp Tư A. Nhưng vì tôi hoang đàng, hay đánh lộn với bọn trẻ bẻm ở Nha Trang, tôi bị mẹ giao về trên nhà Nội. Tại đây tôi tiếp tục học lớp Tư do Dì Lợi dạy.

Cũng không trách Dì Lợi được lúc chấm bài cho tôi. Dì gạch tất cả những bài toán của tôi, nên lúc nào tôi cũng bị ăn hột vịt. Tôi ăn đòn của Dì Lợi không ít. Về nhà tôi lại bị ăn đòn của Chú Tám tôi vì học quá dở. Rồi một hôm, không biết chú Tám tôi nghĩ thế nào nên cố tình xem lại tất cả những bài toán của

tôi. Tất cả đều đúng không có bài nào sai cả. Chú tôi bèn phết lên quyển vở của tôi ý kiến của mình. Thì ra, vì ở xa bảng đen, nên tôi đã chép toán sai, nhưng lại làm toán đúng. Dì Lợi tự ái tức mình vì bị chỉ trích nên xé vở của tôi và đuổi học.

Thế là tôi được lên lớp Nhì với Dì Mãng vì trên chỗ Dì chỉ có lớp Nhì và lớp Nhất thôi. Người ta bị đuổi học thì bị xuống lớp. Đàng nay, tôi bị đuổi học và được lên lớp. Chẳng những thế tôi còn được nhảy khỏi lớp Ba. Thế có lạ không chứ? Dì Mãng là một dì phước nổi tiếng dữ hay đánh học trò. Có điều dì cũng được nổi danh về số học trò thi đậu tiểu học. Do đó, tuy tiếng Dì Mãng dữ, nhưng học trò từ các nơi dồn về trường Bình Cang rất đông! Tôi hơi run vì sợ bị đòn, nhất là vì tôi nhảy lớp không phải vì tôi học giỏi mà vì lý do khác! Thật là bất ngờ, trong số học sinh của Dì Mãng không bị đánh đó có hai người ngoại lệ: đó là anh Quý con bà Thân sau nay trở thành LM Phanxicô, và tôi.

Anh Quý giỏi toán nên được dì thương đặc biệt. Tôi cũng được dì thương vì lúc đó trí nhớ của tôi rất khá. Tôi có thể viết lại những gì Dì đọc cho dù là trước lúc ra chơi. Nếu tôi nói tôi đã từng đứng nhất Việt văn với Dì, anh em sẽ có người lấy làm lạ: “Cái thằng này sao lại đứng nhất Việt văn được?” Sự thật là vì trước khi ra chơi, Dì đã đọc một bài luận mẫu để học sinh theo ý đó mà làm bài. Tôi chỉ có việc y sao bản chánh thôi. Và thứ hai là vì tôi biết tiếng Pháp. Không ai ngay cả lớp nhất rành tiếng Pháp bằng tôi, nên Dì đã giữ tôi lại để phát âm cho Dì nghe. Dì cũng nói cho cha Tới biết, nên cả cha Tới cũng thiên vị đối với tôi. Có lẽ chính Cha Tới là người đã cho tôi được ngoại lệ, cho đi tu một học sinh lớp nhì. Tôi đã đi Làng Sông và gặp các anh trên kia vào lớp 8.

Tại đây tôi đã gặp lại Chú Chín tôi, một người chú đáng kính của tôi. Chú thương tôi, nhưng không bao giờ để tôi đi quá trớn. Chú muốn tôi tự lập. Chú không muốn thằng cháu của mình hư hỏng. Có lần chú đã kêu tôi lên phòng riêng và la tôi: “Hoàng, sao con học dở dữ vậy? Cố gắng lên, được chừng vị thứ thứ ba hoặc thứ tư cũng được. Nếu không con sẽ bị đuổi đó, và chú sẽ không can thiệp vào đâu.” Được dịp, tôi kỳ kèo: “Nếu con đứng nhất thì sao, đứng nhì thì sao hả chú!” Chú cười: “Mày mà được như vậy chú cũng mừng! Nếu con được đứng nhất, con sẽ được nguyên một nải chuối mốt; nếu con được đứng nhì, chú sẽ cho con một trái!” Và thế là tuần sau và liên tiếp hai tuần nữa, tôi đứng nhất lớp đến nỗi các cha giáo phải ngạc nhiên. Tôi được chú cho hai nải chuối. Đến tuần thứ ba, khi tôi đến đòi chuối nữa, chú nói: “Thôi chú, chuối đâu mà cho hoài. Ráng lo mà học đi. Đừng có làm biếng nữa.” Và thế là tuần sau tôi lại đứng chót. Và như thế tôi cứ đứng nhất và đứng chót liên tục tùy theo chú tôi có cho chuối không.

Đệ nhất lục cá nguyệt năm 56, tôi đứng chót trong lớp. Nhưng tôi không bị đuổi về với số điểm trung bình chỉ có 7/20 thôi, trong lúc một số anh em đứng trên tôi lại bị đuổi về. Đệ nhị lục cá nguyệt, điểm trung bình của tôi có phần hơi khá hơn một chút, 7.5/20. Tôi cũng không bị đuổi về. Nhưng tôi khỏi phải thắc mắc, vì sau đó Cha Nguyễn Công Nghị lúc đó làm bề trên đã kêu tôi vào: “Con có biết tại sao con không bị đuổi về với số điểm trung bình đó không? Tại vì cha thấy không phải con học dở mà chỉ vì con làm biếng ham chơi thôi. Sang năm nếu con còn làm biếng như vậy nữa, cha sẽ cho con về thật đó!” Thì ra là vậy. Sang năm, năm 1957, tôi

không phải về Làng Sông học nữa và Cha Nghị cũng thôi làm bề trên. Chú Chín tôi cũng đã hết làm giám thị và đi học ở trường Thiên Hựu ở Huế. Địa phận Nha Trang đã được tách ra khỏi địa phận Quy Nhơn. Tôi cũng như các anh em thuộc địa phận Nha Trang được về lại Nha Trang và theo họ tại số 22 Duy Tân. Toà Giám Mục tạm thời dời về số 78 Duy Tân trong lúc trường tiểu chủng viện mới đang được xây cất tại Thanh Hải. Lớp 8 chúng tôi mừng hết lớn. Từ bao lâu nay, chúng tôi hằng nơm nớp lo sợ sẽ gặp lại Cha Tòa, một vị giáo sư dạy Anh Văn có tiếng hung dữ của Tiểu chủng viện Làng Sông. Chúng tôi đã từng được nghe cha nói về chúng tôi: “Để tội nó lớn lớn một chút rồi đánh mới sướng tay!” Nay địa phận đã chia rồi, thôi bái bai cha Tòa nghe!

Cuối năm học đó, tôi được nhà trường cho thi tiểu học. Tôi đã phải lên phòng Chú Chín ôn bài riêng cho mùa thi. Chú dạy thật nghiêm khắc. Tôi còn nhớ chúng tôi sẽ phải thi hát một bài hát. Trong lúc tôi đang lúng túng không biết chọn bài nào, thì chú ấy đã đưa cho tôi bài XUẤT QUÂN và tập tôi hát. “Có lẽ đây là bài hát ruột của chú ấy đó!” Tôi nhủ thầm. Và có lẽ như vậy, vì cứ mỗi lần tập hát xong chú đều cho tôi một viên kẹo gọi là để khuyến khích cả. Tôi rất lúng túng khi đi thi hát. Từ trước đến giờ có bao giờ tôi hát trước mặt người lạ đâu, phương chi đó là một ban giám khảo. Rất may, tôi cũng đã hát được trôi chảy!!! Tôi được Chú Chín tôi khen khi chú báo tin rằng tôi đã đậu tiểu học. Tuy nhiên, tôi đã không trở lại trường. Có lẽ mảnh bằng ấy đã được gửi về trường nhưng chẳng có ai màng đi lấy cái chứng chỉ tiểu học đó cho tôi. Cho tới giờ phút này tôi vẫn chưa biết cái mảnh bằng tiểu học ấy ngang dọc ra sao cả.

Phêrô Nguyễn Hoàng SB57